

คำนำ

รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีความมุ่งมั่น ด้วยใจจริงและให้ความสำคัญอย่างมากในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกรชาวนา ซึ่งถือว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ โดยที่ผ่านมารัฐบาลได้มีโครงการต่างๆ ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน เกษตรกรชาวนาโดยตลอด เช่น โครงการสนับสนุนพันธุ์ข้าว โครงการลดดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าว โครงการสนับสนุนต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท) เป็นต้น ทั้งนี้พบว่าปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรชาวนา ได้แก่ ปัญหาคุณภาพข้าว ปัญหาข้าวค้างสต็อก และ ปัญหาผู้ประกอบการโรงสีข้าวบางรายรับซื้อข้าวต่ำกว่าราคาตลาด อันส่งผลให้เกษตรกรชาวนาขายข้าว ได้ในราคาถูกหรือไม่เป็นธรรม ประสบภาวะปัญหาขาดทุน และได้รับความเดือดร้อน

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวนาที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าราคาผลผลิตข้าวมีแนวโน้มลดลง กระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำ “แนวทางการบริหารจัดการข้าวเพื่อช่วยเหลือชาวนา” เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและข้าราชการที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบูรณาการแก้ไขปัญหาควบคู่กับการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปกป้องเกษตรกรชาวนา ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือได้ราคาดีจากรัฐบาลและเอกชน รวมทั้งให้เกษตรกรชาวนาสามารถเข้าถึงหรือเข้าร่วม โครงการต่างๆ ของรัฐบาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรชาวนามีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนต่อไป

กระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

	หน้า
๑. สถานการณ์ข้าวไทยปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐	๑
๒. การคาดการณ์ผลผลิตข้าว ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐	๒
๓. สภาพปัญหา	๓
๔. มาตรการแนะนำการช่วยเหลือชาวนาไทย	๔
๔.๑ มาตรการเร่งด่วน	๔
๔.๒ มาตรการระยะต่อไป	๕
๕. มาตรการช่วยเหลือชาวนาไทยของรัฐบาล ปี ๒๕๕๙/๖๐	๗

แนวทางการบริหารจัดการข้าวเพื่อช่วยเหลือชาวนา ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

๑. สถานการณ์ข้าวไทยปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

พื้นที่เป้าหมายการผลิตข้าวรอบที่ ๑ ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐ ทั้งประเทศรวมทั้งสิ้น ๕๔.๘๐ ล้านไร่ พื้นที่ที่ปลูกแล้ว จำนวน ๕๗.๒๙ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๔.๕๔ ของพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการผลิตข้าว พื้นที่เก็บเกี่ยวแล้ว ๑.๐๑๘ ล้านไร่ คาดการณ์จะมีผลผลิตข้าวเปลือกประมาณ ๒๕.๑๙ ล้านตัน โดยจะเริ่มออกมีผลผลิตออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ ถึง พฤษภาคม ๒๕๖๐ ซึ่งจะเริ่มออกมากที่สุดในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ ปริมาณ ๑๔.๙๖ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๙ ของผลผลิตทั้งหมด

๒. การคาดการณ์ตลาด ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

สถานการณ์ราคาข้าวเปลือกระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๕๙ ข้าวเปลือกหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ ณ โรงนา ที่ความชื้น ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ในเดือนกันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๙ ราคาตลาดเมื่อเทียบเป็นรายสัปดาห์ที่ผ่านมา ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิ ลดลง ๙๐๙ บาทต่อตัน ข้าวเปลือกเหนียว ลดลง ๘๙๓ บาทต่อตัน และข้าวเปลือกเจ้า ลดลง ๗๑๑ บาทต่อตัน เนื่องจากเป็นช่วงที่ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาด ขณะที่ความต้องการข้าวหอมมะลิในตลาดต่างประเทศชะลอตัว ในส่วนราคาข้าวเปลือก ณ จุดรับซื้อ ที่ความชื้น ๑๕ เปอร์เซ็นต์ มีราคาที่คงที่ คือ ราคาข้าวเปลือกหอมมะลิ ต้นละ ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๕๐๐ บาท ข้าวเปลือกเหนียว ต้นละ ๑๓,๐๐๐ - ๑๕,๒๐๐ บาท ข้าวเปลือกหอมปทุม ต้นละ ๙,๐๐๐ - ๙,๙๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้า ต้นละ ๗,๗๐๐ - ๘,๒๐๐ บาท

๓. สภาพปัญหา

๓.๑ ปัญหาด้านคุณภาพผลผลิต โดยข้าวเปลือกที่เกษตรกรจำหน่ายในขณะนี้มีความชื้นค่อนข้างมาก เนื่องจากสภาพภูมิอากาศขณะนี้ทำให้ข้าวมีคุณภาพต่ำ รวมทั้งเกษตรกรไม่มีสถานที่ตากผลผลิต หรือเครื่องอบ ลดความชื้น ในการที่เกษตรกรนำข้าวมาตากด้วยตนเองนั้น ก็พบปัญหาในการควบคุมความชื้นให้เป็นไปตามมาตรฐาน (๑๕%) ซึ่งหากตากข้าวแห้งจนเกินไปก็จะทำให้คุณภาพข้าวและราคาลดลง

๓.๒ ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิ ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐ มีปริมาณมากกว่าที่คาดการณ์ถึง ๑๐ ล้านตัน

๓.๓ ผู้ประกอบการโรงสีข้าวบางรายรับซื้อข้าวต่ำกว่าราคากลไถตลาด

๓.๔ ผู้ประกอบการค้าข้าวมีการสต็อกข้าวสารหอมมะลิของปีการผลิต ๒๕๕๘/๕๙ อยู่เป็นจำนวนมาก และไม่มีคำสั่งซื้อจากประเทศผู้นำเข้าข้าว จึงส่งผลกระทบต่อราคาข้าวในฤดูการผลิตใหม่

๓.๕ ปัญหายุ่งางของเกษตรกรมีน้อย ไม่เพียงพอที่จะเก็บข้าวเปลือกเพื่อเข้าร่วมโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

๔. มาตรการแนะนำการช่วยเหลือชาวนาไทย

๔.๑ มาตรการเร่งด่วน

๔.๑.๑ การใช้เวทีการประชุมภาครัฐและเอกชนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรชาวนา

๑) ให้จัดประชุมคณะกรรมการติดตามกำกับดูแลการบริหารจัดการข้าวระดับจังหวัด และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดโดยให้เชิญผู้แทนเกษตรกรชาวนาในพื้นที่ผู้แทนสมาคมโรงสีหรือชมรมโรงสีในพื้นที่หอการค้าจังหวัดสภาอุตสาหกรรมจังหวัดและผู้จัดการ ธ.ก.ส. จังหวัดเข้าร่วมประชุม โดยให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดรายงานสถานการณ์ผลผลิตข้าวและราคาข้าวให้ที่ประชุมทราบเพื่อหารือร่วมกันถึงแนวทางในการแก้ไขราคาข้าวตกต่ำ ซึ่งการประชุมนี้จะเป็นการทำให้ทั้งพ่อค้าโรงสีและเกษตรกรชาวนาได้มีเวทีและโอกาสเข้ามาพูดคุยทำความเข้าใจกันรวมทั้งเป็นการป้องกันการปล่อยข้าวทำลายความน่าเชื่อถือของภาครัฐที่มีผู้พยายามปล่อยข่าวว่ารัฐไม่จริงใจหรือไม่ได้แก้ไขปัญหาให้เกษตรกรชาวนา

๒) ให้อนุกรรมการฯ มอบหมายคณะทำงานงาน ประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง หน่วยทหารรักษาความสงบในพื้นที่ ดำรวจ ข้าราชการสังกัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรฯ ธ.ก.ส. หอการค้า สภาอุตสาหกรรมจังหวัด และตัวแทนเกษตรกรชาวนา ออกสอดส่องตรวจตราการรับซื้อข้าวของผู้ประกอบการโรงสีมิให้เอารัดเอาเปรียบเกษตรกรชาวนา หากพบว่ามีผู้ประกอบการโรงสีแห่งใดที่กดราคาหรือเอารัดเอาเปรียบเกษตรกรชาวนาข้าวให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด

๓) ให้คณะทำงานฯ จัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุน/อำนวยความสะดวกการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวนาตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งให้รายงานให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

๔.๑.๒ สร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง

๑) ให้จังหวัดแจ้งอำเภอบิดเปิดเวทีศูนย์ดำรงธรรมอำเภอเพื่อเป็นช่องทางของเกษตรกรชาวนาในการร้องเรียนหรือรับฟังความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวนาในพื้นที่โดยตรง และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เปิดศูนย์ดำรงธรรมหมู่บ้านรับปัญหาเกษตรกรชาวนาส่งให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอทุกสัปดาห์ จากนั้นให้อำเภอรวบรวมข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอดังกล่าวให้หน่วยงานในระดับนโยบายรับไปพิจารณาอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันมิให้เกษตรกรชาวนาไปเคลื่อนไหวโดยไม่มวลชนเดินขบวนกดดันหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่สาธารณชนและผิดกฎหมาย

๒) เร่งประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ราคาข้าวให้ประชาชนเข้าใจ ว่าราคาข้าวเปลือกที่ราคาถูก คือ ข้าวที่ไม่มีคุณภาพ เช่น มีความชื้นสูงอันเนื่องมาจากสภาพอากาศ ราคาจะตกต่ำ ชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรชาวนาว่า รัฐบาลได้ช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาโดยการสนับสนุนเงินช่วยเหลือต้นทุนการผลิตแก่เกษตรกรชาวนา ผู้ปลูกข้าว ๑,๐๐๐ บาท/ไร่ และยังมีโครงการช่วยเหลืออื่นๆ ผ่าน ธ.ก.ส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์

๔.๑.๓ การแก้ไขปัญหาเร่งด่วน

๑) เปิดสถานที่ราชการรวมทั้งค่ายทหาร วัด โรงเรียน และถนนบางสายที่มีรถน้อยให้เกษตรกรชาวนานำข้าวไปตาก เพื่อลดความชื้น ซึ่งอย่างน้อย ๑ หมู่บ้าน จะต้องมีสถานที่ตาก ๑ แห่ง และส่งเจ้าหน้าที่ไปพูดคุยให้กำลังใจ

๒) ขอความร่วมมือโรงสีข้าวให้บริการอบข้าวแก่เกษตรกรชาวนาเพื่อให้ได้ความชื้นตามมาตรฐาน โดยคิดค่าบริการตามที่ผู้ประกอบการโรงสีกับเกษตรกรชาวนาได้ตกลงกัน

๓) ให้ ธ.ก.ส. เร่งจำหน่ายข้าวเก่าตามโครงการรับจำนำย้งฉางปี ๒๕๕๘/๕๙ โดยเร็วที่สุด เพื่อเกษตรกรรชวณาจะได้มีย้งฉางสำหรับเก็บข้าวเปลือก

๔) ให้จังหวัด (พาณิชย์จังหวัด) จัดทำราคาข้าวประจำพื้นที่ ส่งให้อำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรรชวณาทราบข้อมูลราคาและแนวโน้มราคาทุกวัน

๕) จัดหาภาชนะ หรือกระสอบราคาถูกให้เกษตรกรรชวณากเก็บข้าวเหนียว ข้าวหอมมะลิ

๖) จัดหาสถานที่เก็บกลาง เช่น ย้งฉาง อาคารว่าง ให้มีการจัดเก็บข้าวเกษตรกรรชวณาได้มิให้ทั้งร้างไม่เกิดประโยชน์

๔.๑.๔ การชะลอการขายข้าวเปลือก

๑) สำรวจจำนวนย้งฉางของกลุ่มเกษตรกรรชวณาในพื้นที่สำหรับรองรับปริมาณข้าวเปลือกเพื่อสนับสนุนโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปีของ ธ.ก.ส.

๒) ให้เกษตรกรรชวณาวางแผนการขายข้าวเปลือก โดยขอให้เกษตรกรรชวณาวางแผนการจำหน่ายข้าวเปลือกเป็นช่วงๆ โดยแบ่งส่วนที่จะบริโภคในครัวเรือนเก็บไว้ ส่วนที่จำเป็นต้องขายเพื่อการใช้เงิน ส่วนที่เหลือให้ชะลอการขายโดยรณรงค์ให้เกษตรกรรชวณากเก็บข้าวเปลือกแห้งในย้งฉาง เพื่อชะลอปริมาณข้าวเปลือกออกสู่ตลาด

๓) ให้กลุ่มเกษตรกรรชวณารวบรวมข้าวเพื่อชะลอการขาย โดยให้ ธ.ก.ส. เร่งพิจารณาเงินกู้ตามโครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร

๔) การดึงปริมาณออกจากตลาดโดยโรงสี โดยให้ดำเนินการตามโครงการชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อกปี ๒๕๕๘/๖๐

๕) การดึงปริมาณออกจากตลาดผ่านกลุ่มบุคคลที่มีการทำนา โดยขอความร่วมมือข้าราชการ พนักงานของรัฐ ฯลฯ ที่มีพื้นที่ทำนาข้าวให้ชะลอการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ปริมาณข้าวเปลือกในตลาดลดลง

๔.๑.๕ การผลักดันข้าวเปลือกออกนอกกระบบ

๑) รณรงค์ให้ข้าราชการ พนักงาน ประชาชนที่มีใช้เกษตรกรรชวณา ซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรรชวณาในราคาเป็นธรรมเก็บไว้ จำนวนตามสมควร เพื่อสืรับประทานเอง จะได้คุณค่าและปลอดภัย

๒) แนะนำโรงสี สหกรณ์หรือแหล่งซื้อข้าว ที่มีมาตรฐาน ราคาเป็นธรรม ประจำอำเภอ รวมทั้ง ควบคุมมิให้มีการเอาเปรียบความขึ้น การชั่ง หรือหักสิ่งเจือปน รวมทั้ง ขอความร่วมมือโรงสีข้าวขนาดกลาง ขนาดเล็ก สีข้าวให้เกษตรกรรชวณาในราคาที่เหมาะสมตามที่ผู้ประกอบการโรงสีกับเกษตรกรรชวณาได้ตกลงกัน

๔.๒ มาตรการระยะต่อไป

๔.๒.๑ มาตรการแนะนำเกษตรกรรชวณา

ให้จัดชุดปฏิบัติการตำบล (ขปต.) ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการหลายๆ หน่วย เช่น ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส.ประจำหน่วย รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ชี้แจงและแนะนำเกษตรกรรชวณาในพื้นที่ ดังนี้

๑) แนะนำเกษตรกรรชวณาเกี่ยวกับการลดความขึ้น โดยทำข้าวเปลือกให้แห้งก่อนนำไปขาย ซึ่งจะทำได้ในราคาที่สูงขึ้นกว่าข้าวเปลือกที่มีความขึ้นสูง

๒) รณรงค์ แนะนำ และสร้างความเข้าใจกับเกษตรกรรชวณาให้หันมาทำการเกษตรแบบประณีต โดยใช้พันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพมาใช้ในการเพาะปลูกมากกว่าพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตเร็วแต่มีคุณภาพต่ำ โดยใช้พันธุ์ข้าวที่ประชาชนนิยมบริโภคและเหมาะสมกับพื้นที่

๓) การลดต้นทุนการผลิตข้าวโดยแนะนำเกษตรกรชาวนาให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดต้นทุนการผลิตแล้วยังสามารถผลิตข้าวอินทรีย์ที่จำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น หรือการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพไว้ใช้เพาะปลูกในรอบต่อไปได้

๔.๒.๒ มาตรการเพิ่มคุณภาพข้าวเปลือก

๑) การเก็บเกี่ยวข้าว โดยการรณรงค์ให้เกษตรกรชาวนาทำการเก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้แรงงานคน ซึ่งจะทำให้ได้ข้าวเปลือกคุณภาพดี สะท้อนระยะการเก็บเกี่ยว และเป็นการส่งเสริมการมีงานทำ โดยให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อรับจ้างเกี่ยวข้าวและลงทะเบียนไว้ เมื่อมีเกษตรกรชาวนาดำเนินการจ้างแรงงานเกี่ยวข้าว จังหวัด/อำเภอก็จะ มีหน่วยประสานให้

๒) แนะนำให้เกษตรกรชาวนาเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่เกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-Map) และโครงการทำนาแปลงใหญ่ของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจะมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาดังแต่เริ่มเพาะปลูกจนกระทั่งการเก็บเกี่ยวและการขายผลผลิต จึงให้ขบด.ได้ทำความเข้าใจและสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรชาวนาดำเนินการว่าขณะนี้ประเทศไทยมีประเทศอื่นๆ เพาะปลูกข้าวมากขึ้น ทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกลดลง ส่งผลให้การส่งข้าวไทยไปขายในตลาดต่างประเทศลดลง

๔.๒.๓ มาตรการส่งเสริมการขายข้าวให้แก่ผู้บริโภค

๑) การหา/สร้างกลุ่มผู้ซื้อข้าวสารโดยตรง

- ขอความร่วมมือให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ เรือนจำ โรงพยาบาล โรงเรียน และมูลนิธิ ในจังหวัด ซื้อข้าวเปลือกของจังหวัด โดยให้สำรวจปริมาณความต้องการข้าวสาร และจัดทำบันทึกข้อตกลงซื้อขายในราคาที่เป็นธรรม ช่วยเหลือเกษตรกรชาวนา เพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวสาร

- รณรงค์ให้มีการมอบข้าวสารที่ผลิตในจังหวัดเป็นของขวัญในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ หรือในวาระสำคัญอื่นๆ

๒) การผลิตข้าวสารจำหน่ายโดยตรง โดยให้กลุ่มเกษตรกรชาวนาใช้โรงสีข้าวชุมชนผลิตข้าวหอมมะลิ (๕ กิโลกรัม) ออกมาจำหน่ายในราคาที่เหมาะสม

๓) การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายข้าวโดยตรง

- กำหนดจุดจำหน่ายข้าวสารในห้างสรรพสินค้าท้องถิ่น โรงแรม หรือแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

- พิจารณาทำ ตลาดนัดข้าวสาร หรือถนนจำหน่ายข้าวสาร เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้แก่เกษตรกรชาวนา โดยใช้กลไกบริษัทประชารัฐรักสามัคคี

๔) การทำ Matching ซื้อ-ขายข้าวระหว่างเกษตรกรชาวากับผู้บริโภค โดยให้จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตข้าวประสานกับจังหวัดผู้บริโภค หรือกลุ่มธุรกิจที่ต้องการข้าวเป็นวัตถุดิบ เพื่อทำการซื้อ-ขายข้าวโดยตรง ทั้งนี้อาจมอบหมายให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างเกษตรกรชาวากับผู้ผลิตกับผู้บริโภคจังหวัดอื่น

๕) การช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาขายผลผลิตโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น รณรงค์ให้เกษตรกรชาวนาที่มีศักยภาพขายข้าวเอง โดยอาจให้ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เป็นแกนกลางในการจัดสถานที่ให้เกษตรกรชาวนาขายข้าวให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการรวมตัวของเกษตรกรชาวนาในการขายข้าวให้กับผู้บริโภคโดยตรงแต่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ หรือให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เป็นต้น

๔.๒.๔ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของเกษตรกรชาวนา

ให้จังหวัดรณรงค์อย่างกว้างขวางทุกวิถีทางเพื่อให้เกษตรกรชาวนาหันมาดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ เช่น ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือทำการเกษตรแผนใหม่แบบผสมผสาน การปลูกพืชสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลาแทนการซื้อจากพ่อค้า ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้และลด

รายจ่ายในครัวเรือนให้แก่เกษตรกรชาวนา ทั้งนี้ ขอให้จังหวัดจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรชาวนารู้จักการทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวตนเองด้วย

๕.มาตรการโครงการช่วยเหลือชาวนาไทยของรัฐบาล ปี ๒๕๕๙/๖๐

- โครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพดี ปี ๒๕๕๙/๖๐ (กษ.)
ระยะเวลา มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙
 - เกษตรกรในแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิ ๒๓ จังหวัด ๖๔,๐๐๐ ครัวเรือน พื้นที่ ๖๔๐,๐๐๐ ไร่ ครัวเรือนละไม่เกิน ๑๒๕ กิโลกรัม
 - วงเงินงบประมาณ ๒๐๖ ล้านบาท
- โครงการสนับสนุนสินเชื่อให้กลุ่มชาวนาผู้ผลิตข้าวแบบนาแปลงใหญ่ ปี ๒๕๕๙/๖๐ (ธ.ก.ส.)
ระยะเวลา พฤษภาคม ๒๕๕๙ - มกราคม ๒๕๖๐
 - ลดดอกเบี้ยให้ สหกรณ์ กลุ่มสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ๔๒๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๕ ล้านบาท กลุ่มฯรับภาระดอกเบี้ย ๐.๐๑% รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ย ๓.๕%
 - วงเงินสินเชื่อ ๒,๑๓๐ ล้านบาท งบประมาณ ๗๔.๕๕ ล้านบาท
- โครงการลดดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายปลูกข้าว (ธ.ก.ส.)
 - ลดดอกเบี้ยให้เกษตรกรที่มีเงินกู้เพื่อการผลิตข้าวกับ ธ.ก.ส. ช่วง ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙
 - ลดดอกเบี้ยให้ ๓% เป็นระยะเวลา ๖ เดือน
 - เป้าหมายเกษตรกร ๑.๒ ล้านราย
 - วงเงินงบประมาณชดเชย ๑,๕๕๐ ล้านบาท
- โครงการชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก (พณ.) เป้าหมาย ๔ ล้านตัน
ระยะเวลาโครงการ ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๐
 - ชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก อัตราร้อยละ ๓ (เดือนที่ ๑-๓) เพิ่มเป็นร้อยละ ๔ (เดือนที่ ๔-๖)
 - รับซื้อ ระหว่าง ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐
 - เก็บสต็อกเป็นเวลา ๒-๖ เดือน
 - วงเงินงบประมาณ ๑,๓๐๖.๕๐ ล้านบาท
- สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่ม (ธ.ก.ส.) เป้าหมาย ๒.๕ ล้านตัน ระยะเวลาโครงการ ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๐
 - ให้สินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกรเพื่อรับซื้อ แปรสภาพ โดยชดเชยดอกเบี้ยในอัตรา ร้อยละ ๓ ไม่เกิน ๑๒ เดือน วงเงินสินเชื่อ ๑๒,๕๐๐ ล้านบาท
 - วงเงินงบประมาณ ๔๐๖.๒๕ ล้านบาท
- มาตรการลดต้นทุนการผลิต
 - ค่าปุ๋ยเคมี ปรับลดลงกระสอบละ ๑๐ - ๓๐ บาท
 - ค่ายาปราบศัตรูพืช ปรับลดลงอีกร้อยละ ๕ - ๑๕
 - ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว ลดลงอีก กก. ละ ๑ บาท
 - ค่าเช่าที่นา ลดลงไร่ละ ๒๐๐ บาท

● โครงการสนับสนุนเงินช่วยเหลือต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจำนวนประมาณ ๓.๗ ล้านราย ที่ขึ้นทะเบียนกับ กษ. ในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา
- จ่ายรายละไม่เกิน ๑๐ ไร่ ไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท เริ่มจ่าย ปลายเดือน กันยายน - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ (ภาคใต้ ถึง ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

- วงเงินงบประมาณ จำนวน ๓๗,๘๖๐.๒๕ ล้านบาท

● โครงการพักชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี ๒๕๕๙/๖๐ ระยะเวลา
โครงการ กรกฎาคม ๒๕๕๙ - มิถุนายน ๒๕๖๑

- เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้เงินกู้ก่อน ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
ประมาณ ๒ ล้านราย

- ขยายระยะเวลาชำระหนี้ ๒๔ เดือน ลดดอกเบี้ยให้ ๓% ธ.ก.ส. รับภาระ ๑.๕% รัฐชดเชยดอกเบี้ย
แทนเกษตรกร ๑.๕%

- วงเงินงบประมาณ ๕,๔๐๐ บาท

● โครงการอบรมความรู้เชิงปฏิบัติการฯ ยกระดับประสิทธิภาพการผลิต ระยะเวลาโครงการ
กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ วงเงิน ๒๕๘ ล้านบาท

- ยกระดับการผลิต ๓๐๐,๐๐๐ ราย ปรับเปลี่ยนการผลิตใหม่ ๑๕,๐๐๐ ราย

● โครงการประกันภัยข้าวนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๙

- เป้าหมาย ๓๐ ล้านไร่ เบี้ยประกัน ๑๐๐ บาทต่อไร่ รัฐบาลจ่าย ๖๐ บาท เกษตรกรจ่าย ๔๐ บาท
กรณีเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. จ่ายแทนทั้งหมด

- วงเงินคุ้มครอง ๑,๑๑๑ บาท/ไร่ สำหรับภัยธรรมชาติ และ ๕๕๕ บาท/ไร่ สำหรับศัตรูพืชโรค
ระบาด วงเงิน ๒,๐๗๑.๑๓ ล้านบาท

● โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือก (กษ.) ระยะเวลา สิงหาคม
๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๐

- เพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่

- พื้นที่ทุกจังหวัด (ยกเว้น ๑๔ จังหวัดภาคใต้) ๔๒๐,๐๐๐ ไร่ (เกษตรกร ๘๔,๐๐๐ ครัวเรือน)

โดยอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพื้นที่ จำนวนไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท และอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลา
และสัตว์เล็ก

- วงเงินงบประมาณ ๒,๖๑๐.๐๙ ล้านบาท

● โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการปศุสัตว์ (กษ./ปศ. ๔ โครงการ)

- เป้าหมาย ๑๕๐,๐๐๐ ไร่ เกษตรกร ๓๐,๐๐๐ ครัวเรือน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัด

- กลุ่มเกษตรกรขอสินเชื่อเป็นค่าพันธุ์สัตว์/ค่าก่อสร้างโรงเรือน/ค่าเครื่องหันพืชอาหารสัตว์
ภายในวงเงินที่กำหนดเงินอุดหนุน ๒๐,๐๐๐ บาท/ราย วงเงิน ๑๒,๙๘๗.๒๔ ล้านบาท

โครงการ ส่งเสริมการเลี้ยง	พื้นที่ปรับเปลี่ยน (ไร่)	เกษตรกร		จำนวนปศุสัตว์ (ตัว, ไร่)	เงินกู้ ธ.ก.ส. ต่อราย (บาท)
		ราย	กลุ่ม		
กระบือ	๒๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕๐๐	๒๕,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
โคเนื้อ	๑๒๐,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๒,๔๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๓๗๕,๐๐๐
เลี้ยงแพะ	๒,๕๐๐	๕๐๐	๕๐	๑๖,๐๐๐	๒๓๒,๐๐๐
การทำนาหญ้า	๒,๕๐๐	๕๐๐	๕๐	๒,๕๐๐	๓๔๐,๐๐๐

● โครงการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชที่หลากหลายฤดูนาปรัง ปี ๒๕๖๐ (กษ.)

- เป้าหมายเกษตรกร ๒๒ จังหวัดกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ๖๐,๐๐๐ ครัวเรือน พื้นที่ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่
รายละไม่เกิน ๕ ไร่ ไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท วงเงินงบประมาณ ๖๔๘.๒๔ ล้านบาท

● โครงการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าว ปี ๕๙/๖๐ รอบที่ ๒ (กษ.)

- โครงการปลูกพืชปุ๋ยสด เป้าหมาย สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ต้นทุนให้เกษตรกร ไร่ละ ๕ กิโลกรัม รายละเอียดไม่เกิน ๒๐ ไร่ วงเงินงบประมาณ ๓๘๓.๔๔ ล้านบาท

- โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท รายละเอียดไม่เกิน ๑๕ ไร่ วงเงินงบประมาณ ๑,๐๑๙.๓๓ ล้านบาท

● การช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพให้แก่เกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

- สนับสนุนเงินช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าวให้แก่เกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกข้าวหอมมะลิตามกลุ่มเป้าหมาย ๒,๐๐๐ บาทต่อวัน (กำหนด ไร่ละ ๘๐๐ บาท รายละเอียดไม่เกิน ๑๕ ไร่) ทั้งรายได้ที่เข้าร่วมโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐ และไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ โดย ธ.ก.ส. โอนเงินเข้าบัญชีให้กับเกษตรกร

- กรอระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

● โครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๙/๖๐

- พิจารณาจากราคาข้าวเปลือกหอมมะลิ ๓๖ กรัมขึ้นไป ในตลาดปัจจุบันที่ประมาณตันละ ๑๑,๐๐๐ บาท กำหนดวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ร้อยละ ๙๐ ซึ่งในขั้นนี้ กำหนดวงเงินสินเชื่อต่อตันข้าวเปลือกหอมมะลิ ๙,๕๐๐ บาท วงเงินสินเชื่อต่อตันข้าวเปลือกหอมมะลิ เป็นวงเงินที่จ่ายสินเชื่อสำหรับข้าวเปลือกหอมมะลิ ชนิดสีได้ตันข้าว ๓๖ กรัมขึ้นไป สำหรับข้าวเปลือกหอมมะลิชนิดสีได้ตันข้าว ๓๑-๓๕ กรัม ๒๖-๓๐ กรัม และ ๒๐-๒๕ กรัม ปรับลดส่วนต่างชั้นคุณภาพตันละ ๒๐๐ บาท สำหรับข้าวเปลือกหอมมะลิชนิดสีได้ตันข้าวต่ำกว่า ๒๐ กรัม ไม่รับเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ หากราคาตลาดมีการปรับตัวสูงขึ้นให้พิจารณาปรับแผนราคาตามราคาตลาด

- เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ให้มีค่าใช้จ่ายในการตากข้าวเปลือกและค่าแรงงานในการเตรียมข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการ จึงให้ค่าเก็บรักษาข้าวเปลือกตันละ ๑,๕๐๐ บาท โดยจ่ายเป็นค่าเตรียมข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการในวันเบิกรับเงินกู้ ๑,๐๐๐ บาท และจ่ายเพิ่มอีกตันละ ๕๐๐ บาท ในวันที่ไถ่ถอนข้าวเปลือกหลังจากเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน